

**De Iure Ac Potestate Romanorvm Pontificvm,
Imperatorvm, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

An doctoribus Ecclesiæ, siue ipsi ecclesiæ sit magis credendum, quam
canonicæ scripturæ. cap. lviii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://urn.nbn.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

758 SPEC. SVM. ROM. PONT.
AN DOCTORIBVS ECCLESIAE, SI-
ueipſi Ecclesiæ sit magis credendum,
quam canonicae scripture.
Cap. LVIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Quibusnam magis credendum sit, Ecclesiæ doctoribus, vel ecclie, an vero scripture canonicae.
- 2 Scientia mediante, fides in nobis dignatur, nutritur, defendit, & reboratur, & num. 4.
- 3 Doctoribus minime credendum est, nisi scripture sanctæ Ecclesiæ authoritas vel manifesta ratio eorum dictum approbat.
- 4 Veteris testamenti authoritas xliij. libris terminatur, Non autem quibus & quot terminetur.
- 5 Spiritus sancti regimine & gubernatione mediante, ecclesia utrare non potest.
- 6 Aliquid ab ecclesia receptum fuisse, quo & quibus modis dic potest.
- 7 Post diuinas scripturas, quotuplex sit opusculorum gradus.
- 8 Sanctorum patrum opuscula à quo auctoritatem receperant.
- 9 Liceatne de sacra scripture disputare, remissione, & m. 11.
- 10 Demoni an facultas data sit, aliquo modo cogitationes hominum scire, item quibus & quot modis agnoscere possit hominum cogitatio.
- 11 Rationali creature voluntas soli Deo subiacet.

A N doctoribus ecclesiæ, siue ipsi ecclesiæ sit magis credendum, quam canonicae scripture? Prima facie videtur, quod sic; & primo. Scriptura canonica, ut puta in euangelio contenta, videtur accipere auctoritatem ab ecclesia, ergo videtur, quod ecclesiæ sit magis credendum: dicit Augusti. contra epistolam fundamenti; Ego euangelionō crederem, nisi me ecclesiæ catholice commoueret auctoritas. Secundo sic, dicit Augusti. primo de trinitate, t quod per

per scientiam gignitur, in nobis fides nutritur, defenditur, & roboratur; sed ea, per quae fides gignitur, nutritur, defenditur, & roboratur, videntur esse altioris authoritatis; ergo Scientiae, siue doctrinæ sanctorum doctorum, per quas fides nutritri dicitur, magis credendum est. Item fides est ex auditu, ut habetur ad Rom. x. ergo fides pendet ex prædicatione, & doctrina doctorum, & prædicantium, igitur, &c. In oppositum est tex. in cap. noli. ix. dist. Vbi litera Augusti, dicit: Noli meis literis, quasi canonicis scripturis, deferuire, sed in illis & quæ non credebas, cum inuenieris, inunctanter crede; in ipsis autem quod certum non habebas, nisi certum intellexeris, noli firmum tenere. Sed respondendo ad tex. in d. cap. noli, dico, quod scriptura sacra, quæ in præsenti loco dicitur canonica, est multo maioris authoritatis, quam doctrina quorumcunque sanctorum, & ita magis credendum est canonica scripturæ, quam doctrinæ quorumcunque doctorum. quod ex multiplicitate ostendimus: primo sic. Illi doctrinæ est magis credendum, quæ est maioris authoritatis, sed scriptura canonica est maioris authoritatis, igitur, &c. Et tex. in d. c. noli, dicit, quod his, quæ in canonicis scripturis continentur, immediate est credendum, cum sciuntur in ea contineri; hoc autem non habent scripturæ aliorum doctorum, sed opus est, ut examinentur, si sunt vera. Item regulæ est præterendum magis, quam regulatis, & scriptura sacra est lumen, & regula, ad quam, & secundum quam omnes doctrinæ doctorum ecclesiæ veniunt dirigendæ, & examinandæ, secundum illud psal. Luce na pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis; ergo sacra scriptura est anteferenda omnibus doctrinis quorumcunque. Item propter quod unumquodque tale, & illud magis, ut in autem, multo magis. C. de sacrosan. eccl. † Sed nulli doctori creditur, nisi quatenus dictum eorum, aut scripturæ, aut ecclesiæ authoritas, aut manifesta ratio roborat; dicitemus Hieronymus; suspecta deber haberi omnis veritas, quam non confirmat sacrae scripturæ authoritas. Sensus tamen dubius sacrae scripturæ, eiusque interpretatione, semper apud ecclesiam, vel etiam solum summum

Ccc Pon-

Pontificem seruata est, vt ait Aug. lib. primo de morib⁹ ecclesiæ, cap. primo. vide in cap. cum Martha, de cele. miss. & xxvij. quæst. j. cap. quoties. Ad rationes. Ad primam dicendum, quod eccleiam dare autoritatem euangeli, sive sacræ scripturæ, potest intelligi dupliciter; uno modo sic, quod scriptura habeat autoritatem ab ecclesia, & sic non est verum, quia autoritatem habet à Deo immediate, à quo edita est. Alio modo potest intelligi, ecclesiam dare autoritatem sacræ scripturæ declarative, quia videlicet declarat fidelibus hanc esse scripturam sacram; & sic potest dici, ecclesiam dare scripturæ sacræ autoritatem declarative, definiendo hos libros pertinere ad sacram scripturam, scilicet quatuor euangelia, & non euangelia Nazareorum, vel Nicodemi; sicut si aliquis ignoret, utrā iste lapis sit saphirus, non propter hoc diceretur sibi dare virtutem, quam habet saphirus: ita recte, licet declarat ecclesia, quod isti libri sint de canone, non tamē propter hoc sequitur, quod isti habent autoritatem ab ecclesia. & ideo quod Augustinus dicit, non crederem euangeli, vt dixi, &c. sāne est intelligendum, quod in veritate ecclesia sequitur euangeliū, non euangeliū ecclesiam: unde potior est autoritas euangeli, quam ecclesiæ, perse, & directe: scilicet cum scitur dictum in euangeliō contineri, sed distinguere vel eligere verum euangeliū à non vero, hoc ecclesia facit à spiritu sancto edocta, & quantum ad hanc euangeliū sinceram electionem loquitur Augustinus. Non ergo dicit illud Augustinus eo, quod euangeliū pertineret ad sacram scripturam, vel non, nisi ecclesia instinctu spiritus sancti hoc declarasset. Sed differio veri euangeliū à non vero pertinet ad ecclesiam: Nam licet aliquando recedere, & non adhibere fidem quibusdam libris sacris, quemadmodum habet Eusebius in histo ecclesiast. lib. iii. cap. iii. quia ab ecclesia tunc recepti non resilere non licet. Maxima est ergo ecclesiæ autoritas, cuius robur est ab eodem fonte, à quo est euangeliū, qui est filius Dei; qui semper ecclesiæ assitit usque ad confusationem seculi; ipsam instruens per spiritum veritatis.

Item

Item † sacra scriptura non gignitur, & roboratur principali per scientiam, aut doctrinam alicuius doctoris, sed ab ipso Deo, a quo est edita, sed tantum per modum cuiusdam exterioris persuasionis: sicut quandoque scientia naturalis persuadet, & etiam ostendit esse vera aliqua, quae in sacra scriptura continentur; sed non propter hoc sequitur, quod in autoritate dependeat ab illa, nec quod magis propter hoc credendum sit scientia naturali, quam sacrae scripturae. Ideo Augustinus super Gene. ad literam dicit; Maior quidem est sacrae scripturae authoritas, quam omnis humani ingenij perspicacitas. Et notabis, quod litera Augu. in d. c. noli, dicit: Noli meis literis deseruire quasi canonicas scripturis, id est, quae continentur in canonе noui, vel veteris testamenti. Itaque Augustinus vocat scripturas noui, vel veteris testamenti Canonicas: ergo scripturam vocat libros noui, & veteris testamenti, quos ipse Augustinus enumerat in secundo libro de doctrina Christiana, cap. iij. dicens; Totus autem canon scripturarum, in quo istam considerationem versam dicimus, libris his continetur; Moysē, id est, Genesī, Exodo, Leuitico, Numeri, Deuteronomij, & uno libro Iefu Nauē, uno Iu- dicū, uno libello, qui appellatur Ruth, qui magis ad Regnorum principia videtur pertinere. Deinde quatuor Regnorum, & duobus Paralipomenon, non consequentibus, sed quasi latere adiunctis simulque pergentibus: hæc est historia, quæ sibi metannexa tempora continet, atque ordinem rerum. Sunt alij tanquam ex diuerso ordine, qui neque huic ordini, neque inter se connectuntur, sicut est Job, & Thobias, & Hester, & Iudith, & Machabeorū libri duo, & Esdræ duo, qui magis videntur subsequi ordinatā illam historiam, usque ad Reges, vel Paralipomenon terminatam; deinde prophetæ, in quibus David unus Psalmorum, & Salomonis tres, Proverbia, Cantica cantorum, & Ecclesiastes. Nam illi duo libri, unus, qui Sapietia; alius, qui Ecclesiasticus inscribitur, de quadam similitudine Salomonis esse dicuntur. Nam Iesus filius Syrach eos scripsit se constantissime perhibetur: qui tamen quoniā in autoritate recipi meruerat, inter propheticos numerādi sunt.

CCC 2

Reliqui

Reliqui sunt eorum libri, qui propriè prophetæ appellabantur. xij. prophetarum libri, singuli qui connexi sibi met, quoniam nunquam se iuncti sunt, pro uno habentur: quorum prophetarū nomina sunt hæc: Osee, loel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Naum, Abacuch, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias; deinde quator prophetæ sunt maiorum volumia, Esaias, Hieremias, Daniel, Ezechiel. † His xluij. libris veteris testamenti terminatur auctoritas. Noui autem quatuor libris euangelij secundum Mattheum, secundum Marcum, secundum Lucam, secundum Ioannem, xij. Pauli epistolis ad Romanos, ad Corinthios duabus, ad Galathas, ad Ephesios, ad Philippenes, ad Thessalon. duabus, ad Colosenses, ad Timo. duabus, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebreos; Petri duabus, tribus Ioannis, vna Iudæ, & vna Iacobi, actibus Apostolorum libro uno, & Apocalypsis Ioannis libro uno. In his omnibus libris timentes Deum pietate manuent querunt voluntati Dei inseruire. j. assentire, vel fidem habere, sive obedire in illis, scilicet canonis scripturis; & non licet dubitare de his, si vera sunt, ut in ea, quæ sunt, dist. Sed secundum tempora illa, scripta Augustini, & aliorum sanctorum Patrum non erant authentica, sed hodie iubentur omnia teneri usque ad ultimum iota, ut in cap. sancta Roma. ecclesia. xv. distinet. Sed hoc non videtur verum, quia Augusti in cap. negare. ix. distin. dicit ista verba; negare non possum, nec debo, sicut in ipsis maioribus, ita multa esse in tam multis opusculis meis, quæ possunt iusto iudicio, & nulla temeritate culpari. Ceterū mi iubentur teneri usque ad ultimum iota; cum in multis contraria dixerint. Approbata itaque sunt dicta eorum nō tamen vniuersaliter, sed ea, quæ de fide catholica, & condemnatione hæreticorum scripserunt; vnde quinta synodus in approbatione illorum ita habet; Sequimur per omnia sanctos patres, & doctores ecclesiæ, Athanasium, Hilarius, Augustinum, Theophilum, Ioannem Constantopolitanum, Cyrillum, Probum, & suscipimus omnia, quæ de recta fide, & condemnatione hæreticorum expou-

runt. hæc in d. canone. Ex quibus patet, quod etiam secundum tempora nostra congrue ita intelligi debeat. Sed de opusculis sanctorum patrum, quæcunque in ecclesia recepta sunt, & ab ecclesia approbata, dicamus sic. ¶ Ecclesia errat, non potest, cum a spiritu sancto regatur, & gubernetur, ergo opuscula sanctorum patrum, quæ ecclesia recipit, oportet absque omni suspitione falsitatis esse confiteri; alias autem si falsa sunt, aut dubia de veritate, ecclesia illa recipiendo erraret, quod eslet inconveniens; ergo, &c. Itē oppono de tex. in d. c. sancta Romana ecclesia. xv. dist. vbi opuscula, & tractatus omnium patrum orthodoxorum, qui in nullo à sanctæ Romanae ecclesiæ consortio deuia-
runt, nec ab eius fidei prædicatione sciuntur, legendi suscipiuntur, & tamen clarum est, quod non omnium eos-
rum opuscula sunt approbata, ut non liceat ad oppositum
opinari; ergo non omnia opuscula recepta per ecclesiam
sunt approbata per eam. Respondeo de mente doctorum,
¶ quod tripliciter potest dici aliquid receptum ab ecclesia; 7
vno modo per approbationem, prohibendo, ne quis præ-
sumat contrarium sentire; hoc modo sunt recepta ab ec-
clesia quatuor vniuersalia concilia; de quibus in cap. sicut.
xv. dist. de isto etiam modo receptionis habetur in d. cap.
sancta Romana ecclesia. vbi dicitur, Opuscula Leonis Pa-
pæ ad Flauianum Episcopum Constantopolitanum, cu-
ius textum si quispiam usque ad unum iota disputauerit,
& non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema
sit. Secundo modo etiam aliqua sanctorum patrum opus-
cula receperit ad usum lectionis, siue ad expositionem sacræ
scripturæ, sicut opuscula sanctorum patrum in commen-
tis, siue in homelijs sacræ scriptura; siue ad doctrinam mo-
rum, sicut sunt opuscula sermonum sanctorum patrum;
siue ad commemorationem gloriæ triumphorum sancto-
rum martyrum, & vitæ gloriosorum virorum, sicut sunt
opuscula gestorum, & hystoriarum sanctorum, & vitæ pa-
trum: hæc autem opuscula, licet ab ecclesia sint recepta ad
usum lectionis, & cum veneratione eis utatur, tanquam
probabilibus; non tamen sunt approbata, ut non liceat aliter
sentire, aut exponendo, aut interpretando aliter, quam

ccc 3

ipf

ipſi opuſculorum auſores ſenſerint, aut interpetatiſſerint, ynde Auguſti, in epiftola ad Fortunatum; & habetur in cap. neque. ix. diſtinct. vbi dicitur, Non debetur par reuerentia canoniciſ ſcripturis, & expositiōniſ earum, vt nobis non hceat aliquid in eorum ſcripturis improba re, ſi forte inueniēmus, quod aliter ſenſerint, quām veſtas habēat, talis ego ſum in ſcripturis aliorum, quales volo eſte in reſectores mearum. ita Auguſti, in diſto. cap. neque. ix. diſtinct. Tertiomodo dicuntur aliqua ab ecclieſia recep ta per diſpenſationem, quod ad legendum inter fideles per miffa, ſicut ſunt opuſcula doctoſum, non modo fidelium, ſed etiam paganorum, ſicut Platonis, Aristotelis; & hoc in obſequium ſacræ ſcripturæ; ſunt enim ſeculareſ ſcientie ancillæ diuinaſ ſapienſiæ, iuxta illud Proverb. viij. Voca uit ancillas tuas ad arcem. Leguntur ergo à fidelibus, vt quæ utilia in eis inueniēnt, ad viſum ſacræ eruditioſis de quoti conuertant, vt in cap. turbat. xxxvij. diſtinct. † Tri plex eſt gradus opuſculorum poſt diuinaſ ſcripturas: in primo ſunt canones ſacrorum conciliorum, & decretaleſ ſummoſum Pontificum, ac doctoſes ſancti, qui authori tate Romanæ ecclieſe canonizati ſunt, & eorum opuſcula approbata, vt ſunt multi nominati in diſto. cap. ſancta Ro manæ ecclieſia. In ſecondo gradu ſunt doctoſes, & ceteri prudentes, & catholici, ſed nō canonizati, vt ſunt Iſidorus, Beda, & ceteri. In tertio gradu, & in ſimo ſunt philoſophi, doctoſesque gentiliū: nam etiſi Catholica ſidei veritate ignorauerunt, mira tamen, & præclaras quædam dixerunt de creator e, & creaturis, de virtutibis quoque, & vitijs, quæ etiam fide catholica & ratione humana probantur. fe vera, itaque quo ad ea, quæ ſcripſerunt doctoſes ſancti de alijs materijs, quām de materia ſidei, non dicuntur ap probata: quod maxime ex eo monstratur, quod iſi ſancti in huiuſmodi rebus ſepe ad inuicem contrarij, & diſcor des reperiuntur. Diſcordant Hieronymus, & Auguſtinus in eo, quod Paulus Petrum reprehendit, ad Galatas cap. ij. & in ceſſatione legalium; diſcordant etiam de authori tate. lxx. interpretū. Diſcordat etiam Beda ſuper primum Regum dicens, Samuelem fuilſe ſacerdotem, quod non ne

gar.

gat Augusti, in libro de questionibus novi, & veteris testam-
menti, q. xlviij. & Hieronymus contra Iouinianum, negat
hoc; & Augusti, negat Samuelem sacerdotem, affirmata au-
tem contrarium in epistola contra Faustum, ca. xxxv. scilicet
quod reprobat Hely translatum sit sacerdotium in
Samuelem, sicut à Saule translatum est regnum in Dauid.
Hieronymus etiam de bigamo post baptismum ordinan-
do ceteris aduersatur; quos sibi præferendos tanquam
altius videntes dicit Augusti, in libro de bono coniugali.
cap. xvij. Et sic de multis alijs, sicut de Cypriano, qui apud
hereticos negavit vera esse sacramenta, de quo de confe-
rat. distin. iiiij. cap. quomodo. Ideo licet opuscula sancto-
rum patrum suscipienda sint, non tamen in omnibus, vt in
cap. noli. ix, distin. vi superius diximus. † Itaque opuscu-
la sanctorum patrum non recipiunt authoritatem ex au-
thoritate dicentium, sed ex approbatione ecclesiæ, aut
quia sacra doctrina, aut rationi consona esse videntur; sed
divinæ scripturæ habent authoritatem ex parte dicentis,
videlicet ipsius Dei; & de hoc videbis tex. in cap. ego solis.
ix. dist. vbi Augusti ad Hieronymum sic dicit, ego solis eis
scriptorum, qui iam canonici appellantur, didici hunc ri-
torem, honoremque referre, vt nullum eorum scribendo
errasse audeam credere; aut si aliquid in eis offendero,
quod videatur contrarium veritati, nihil aliud existimo,
quam mendosum esse codicem, vel non esse assicutum in-
terpretem, quod dictum est, vel me minime intellexisse
non ambigam. Alios autem ita lego, vt quantalibet sancti-
tate, quantaue doctrina polleant, non ideo verum putem,
quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi per alios authores, vel
canonicas, vel probabiles rationes, quod à vero non ab-
horrent, persuadere potuerunt. Etenim notabis, quod sa-
crosancta Oecumenica, & generalis Tridentina synodus
in spiritu S. legitime cōgregata suscipit, & veneratur om-
nes libros integros cū omnibus suis partibus, prout in ec-
clesia catholica legi consenserunt, & in veteri vulgata lati-
na editione habentur; & si aliquis libros ipsos nō suscepit,
anathema sit. Sunt vero infra scriptis Testamēti veteris,
quinque Moysis, i. Genesis, Exodus, Leuiticus, Numeri,

Deuteronomium, Iosue, Iudicum, Ruth, Quatuor Regū, duo Paralipomenon, Esdræ primus & secundus, qui dicitur Neemias, Tobias, Iudith, Hester, Job, Psalterium Davidicum centum quinquaginta psalmorum, Parabolæ, Ecclesiastes, Canticum canticorum, Sapietia, Ecclesiasticus, Esaias, Hieremias, Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim prophetæ minores, id est, Oseas, Iohel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Nahum, Abacuc, Sophonias, Aggeus, Zepharias, Malachias, duo Machabæorum, primus, & secundus.

Testamenti noui quatuor euâgelia, secundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Ioannem, Actus apostolorum à Luca euangelista conscripti, quatuordecim epistola Pauli ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippienses, ad Colosenses, duæ ad Thessalonenses, duæ ad Timotheum, ad Titum ad Philomonem, & ad Hæbreos; Petri Apostoli duæ, Ioannis Apostoli tres, Iacobii Apostoli vna, Iudæ Apostoli vna, & Apocalypsis Ioannis Apostoli. Itaque si quis libros prædictos integros cum omnibus suis partibus, prout in veteri vulgata latina editione habetur, pro sacris, & canonicis nō suscepit, & traditiones prædictæ scies & prudès contépserit, anathematizat: ut in d. j. decre. iiiij. fess. d. sacra cœcumenæ, & Tridentina synodi, diximus. Et sic testant omnia scripta, & dicta præpositi Alexandrini de se. Sed vide tex. notabile in c. si ad scripturas. ix. disti. vbi Augustin. ad Hieronymum scribit: Nihil authoritatis, aut ponderis remanebit in sacra scriptura, si aliqua ibi admissa fuerint mendacia, etiam officia. j. vtilia alicui, & nulli nocuia: illud enim est officiosum mendacium, quod alicui prodest, & nulli obest. Et pro pleiori intelligentia quæritur, vtrum in sacra scriptura aliqua falsitas possit subesse, vel ei admisceri? Sed contra omnian, quæ possent dici, est tex. in d. c. si ad scripturas, quæ diui Augusti. Item est illud Psal. Omnia mandata tua veritas. Item sacra scriptura habetur ex reuelatione diuinæ spiritu sancto inspirati loquuti sunt sancti Dei homines, ij. Petri. cap. j. & Job. ca. xij. dicitur; spiratio omnipotentis Dei est, & Eccle. j. Fons sapientiae verbum dei in excelsis.

Vnde

Vnde de sanctis prophetis, & Apostolis, per quos nobis sancta scriptura data est, dicitur in psal. Illuminas tu mirabiliter a montibus aeternis. j. per Apostolos, inquit glos. quare dicitur Sapientie, vij. quod inextinguibile est lumen illius. Item patet ex parte principiorum, quibus innititur; qui sunt articuli fidei, cui falsum subesse impossibile est. ¹⁰ † Disputare, an sit licitum de sacra scriptura, vide tex. August. in c. si quis nesciat. ix. distin.

Sed sacra scriptura, sive ius naturale, in ea contentum, preferitur omnibus scripturis aliorum doctorum, & Episcoporum. Ratio est, quia de scriptura sacra non licet dubitare, aut disputare, vtrum verum, vel rectum sit, quicquid in ea constiterit esse scriptum; de Episcoporum autem, sive doctorum literis dubitare licebit, & eas reprehendere, si quid in eis a veritate deuiatum esse repertum fuerit, ut in d. c. quis nesciat. ¹¹ Iraque de scriptura sacra non est licitum disputare, sive de fide; intellige, tanquam de ea dubitando; sed disputare licet de sacra scriptura, & de fide ad confutandum errores, & defendendum eam contra haereticos, & ad exercitium, gratia illucidationis maioris veritatis eorum, quae in sacra scriptura continentur, assignando ad ea rationes, & similitudines ad fidei confirmationem: & hoc laudabile est, & meritorium; dicit enim ipsa sapientia Eccl. xxvij. Qui elucidant me, scilicet fideliter, & utiliter exponendo, vitam aeternam habebunt; & Dani. xij. Qui docti sunt, fulgebunt quasi splendor firmamenti; & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stelle in perpetuas eternitates. Et ideo prim. Petri. cap. iij. dicitur, parati omni possenti vos rationem dare de ea, quae in yobis est, fide. Et inde sacri theologi disputant de multis, & de trinitate, & de articulis fidei, ut per Sanctum Thomam in secunda secundae, & Albertum magnum in sua summa in prima parte, & vide Cardinalem sancti Sixti in d. c. quis nesciat. Et allego tex. in c. negare. ix. dist. ad ostendendum literas canonicas praestantioris authoritatis esse literis quorumcunque aliorum doctorum, quantuncunque sanctorum; & per consequens preferendas esse omnibus aliis: quia si in opusculis Augustini, & maiorum, ut ipse testa-

CCC 5 tur

tur, sunt multa, quæ iusto iudicio, & nulla temeritate pos-
sunt culpari, hoc impossibile sit inueniri in literis canoni-
cis; quia in illis nihil nisi verū, nihil culpabile continetur,
vt in d.c. quis nesciat. itaq; manifeste appetet ex excellen-
tia autoritatis canoniarum scripturarum super omnes
alias literas.

Et Augustinus in d.cap. negare, humiliiter loquitur, &
credēdum est, quod vere. vnde fecit librū Retractationū,
in quo multa retractauit, vt. xxij. quæst. vj. c. vides. & xxvj.
quæst. iij. cap. quodam loco. & xij. quæst. j. ca. certe. vbi-
lera dicit: Certe ego sum, qui statueram nullum ordinare
clericum, nisi qui mecum vellent manere, aut si velleret pro-
posito recēdere, recte illi clericatum tollerem: ecce in co-
spectu Dei, & vestro muto consilium. &c. & in d.cap. quo-
dam loco. xxvj. q. iij. dicit Augusti. † Quod dæmon non
potest aliquo modo scire cogitationes hominum. & iij. Re-
gum ca. viij. dicitur. Tu solus nosti corda hominum. Tu
dic, quod cogitatio hominis potest cognosci dupliciter.
vno modo in solo effectu, & tunc est conclusio, quod & dæ-
mon, & alius homo potest cognoscere cogitationes homi-
num, non solum per actum exteriorem, sed etiam per sig-
mouerit secundum diuersitatem affectionum; vt etiam
medici per alias affectiones, vel pulsū cognoscere pos-
sunt: & multo magis Angel. Hinc est, quod hoc modo
multæ cogitationes, & affectiones nostræ cōprehendi pos-
sunt à malignis spiritibus: sed hæc cognitio magis est con-
jecturalis, quam certæ scientiæ. Alio modo possunt cog-
nosci cogitationes, prout sunt in intellectu, & affectiones,
prout sunt in voluntate: & tunc nō cognoscunt cogitatio-
nes hominum, sed solus Deus per illud. j. ad Corinth. c. iij.
Nemo scit, quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui est
in illo. Itaque internas cogitationes nostras diabolus nō
videre certū est. † Et voluntas rationalis creature soli Deo
subiacet, & ipse in ea solus operari potest: ideo quæ in vo-
lūtate sunt, ve ex voluntate dependent, soli Deo sunt nota:
quod si Deus voluntati rationalis creature dedit domi-
nium, si ne arbitriū, cui nulla præsideret nisi diuina potētia, &

& sapientia: ideo nulla humana creatura, aut angelica potest conscientia humanæ scire secreta, nisi per signa, vel conjecturas, vel nisi nouerit de reuelatione, aut hominis detectione, & denuntiatione. Sed non tradas obliuioni, quod sacro sancta Tridentina synodus suscipit omnes liberos noui, & veteris testamenti, vt in veteri vulgata latina editione habentur, vt dixi; & vt late in isto ca. continetur.

DE CELEBRATIONE CONCILIORVM

Vniuersalium in ecclesia Dei: & multa optima, quæ possunt addi ad Capitulum de generali concilio indicendo supra in isto Speculo, hic tractantur.

Cap. LIX.

S V M M A R I V M.

- 1 Canones generalium conciliorum, quo tempore principium habuerunt.
- 2 Concilium quare dicatur vniuersale.
- 3 Generalium conciliorum celebratio an sit necessaria.
- 4 Quantam afferat utilitatem vniuersalium conciliorum celebratio, & n. 6.
- 5 Quod a pluribus sapientibus queritur, facilius insueneritur.

Canones generalium conciliorum à temporibus Constantini ceperunt, vt in c. canones. xv. distin. Et vniuersale concilium uno modo dicitur vniuersale ab vniuersitate orbis, quod scilicet Papa cum Episcopis de toto orbe Christiano celebrat, quod plenarium concilium iuxta beatum Augustinum appellamus. † Alio modo dictum est concilium vniuersale ab vniuersitate authoritatis, quia scilicet tātē authoritatis est, vt de vniuersalibus rebus tractet, & omnes fideles ad legū suarū obseruantia astringat.

Et